

ज्योतिर्मय

Online Journal of Literature....

साहित्याचे विद्यापीठ

पुणे वर्ष २२ अंक ८ वा भारतीय सौर दिनांक १८ माघ शके १९४७, शनिवार दि.०७ फेब्रुवारी २०२६ पाने ४ मूल्य : निशुल्क (खासगी वितरणासाठी)

विशेष लेख...

ओला उबर बुक करताना महिलांनी सावध राहण्याची गरज

— प्रा डॉ सुधीर अग्रवाल

ज्योतिर्मय साहित्य

ओला, उबर बुक करताना विशेषतः महिलांनी सावध राहण्याची गरज आहे.

वाहतुकीसाठी सुरक्षित समजल्या जाणाऱ्या एका ओला कॅब चालकाने प्रवासी म्हणून गाडीत बसलेल्या एका महिलेची छेड काढून तिच्याशी अश्लील चाळे केल्याचा धक्कादायक प्रकार नुकताच पुण्यातील बाणेर मधून उघडकीस आला आहे.

१ फेब्रुवारी रोजी सकाळी १०:४२ वाजता, पुण्यातील नॅव्हे परिसरातील एका ४२ वर्षीय महिलेने तिच्या दैनंदिन प्रवासासाठी बाणेरला कॅब बुक केली. सुरवातीला सर्व काही सामान्य वाटत होते, परंतु बाणेरमध्ये त्यांच्या गंतव्यस्थानावर पोहोचताच अचानक भाड्यावरून वाद सुरू झाला. मीटर नुसार भाडे देत असताना त्या वाहन चालकाने ज्यादा पैशांनी मागणी केली, दोघांमध्ये वाद झाला, ड्रायव्हर ने महिलेला नको त्या ठिकाणी स्पर्श करत महिलेचा विनयभंग करत पळ काढला. महिलेने पोलिसात तक्रार दिली आहे. याप्रकरणी दोषी कॅबचालकाच्या विरोधात हडपसर पोलिस ठाण्यात गुन्हा दाखल करण्यात आल्याची माहिती पोलिसांनी दिली आहे.

दुसऱ्या एका प्रकरणात पुण्यातच ओला चालकाने धावत्या टॅक्सीत अश्लील चाळे सुरू केल्याने प्रवासी तरुणीने घाबरून धूम ठोकली. मुंबईतील शिवाजी पार्क परिसरात घडलेल्या प्रकारानंतर पोलिसांनी गुन्हा दाखल केला आहे. उत्तर प्रदेशातील गाझियाबादहून आलेल्या ३० वर्षीय तरुणीने सोमवारी ओलाच्या ॲपवरून शेअर टॅक्सी बुक केली. मुलाखतीसाठी ती अंधेरीहून परेलला जात होती. टॅक्सीत बसताना सहप्रवासी होते, मात्र आपण शिवाजी पार्क परिसरात पोहचलो त्यावेळी टॅक्सीत एकटीच असल्याचं तक्रारदार तरुणीने सांगितलं. मी फोनवर बोलत होते. त्याचवेळी चालकाने टॅक्सी थांबवल्याचं माझ्या लक्षात आलं. मी ड्रायव्हरकडे पाहिलं, त्यावेळी त्याने पॅटची झिप उघडून अश्लील वर्तन करण्यास सुरुवात केली असा आरोपी तरुणीने केला आहे. घाबरल्यामुळे आपण टॅक्सीबाहेर पळ काढला आणि शक्य तितकं लांब गेलो. पादचाऱ्यांना जवळच्या पोलिस स्थानकाचा पत्ता विचारून शिवाजी पार्क पोलिस स्टेशन गाठल्याचं तिने सांगितलं.

ओला, उबर मध्ये ज्या काही घटना घडत आहेत, त्या चिंताजनक असून महिला प्रवाशांनी या चालकापासून सावध राहण्याची वेळ आली आहे.

ओला, उबर सारख्या ॲपमधील शेअर राईड (Live Location) आणि एसओएस (SOS/Panic Button) ही सुरक्षेची महत्त्वाची वैशिष्ट्ये आहेत. धोका जाणवल्यास, बटण दाबल्यास सुरक्षा प्रतिसाद टीमला (Safety Response Team) व पोलिसांना तुमच्या लोकेशनसह त्वरित माहिती मिळते शेअर राईडमुळे तुमच्या प्रियजनांना तुमच्या प्रवासाचा मार्ग रिअल-टाइममध्ये कळतो.

एसओएस (SOS) आणि शेअर राईड वैशिष्ट्ये वापरण्याचे फायदे:

त्वरित मदत: SOS बटण दाबल्यावर, सुरक्षा टीमला राईड तपशीलांसह स्वयंचलित संदेश पाठवला जातो, ज्यामुळे काही सेकंदात मदत मिळू शकते

लोकेशन ट्रॅकिंग: शेअर राईड वैशिष्ट्याद्वारे तुमचे मित्र किंवा कुटुंब तुमच्या प्रवासाचा मार्गोवा घेऊ शकतात, जे सुरक्षेसाठी उपयुक्त आहे

आणीबाणी संपर्क: हे वैशिष्ट्य आपत्कालीन परिस्थितीत पोलिसांना किंवा विश्वसनीय संपर्कांना त्वरित अलर्ट करते सुरक्षितता सुनिश्चित: ही वैशिष्ट्ये ड्रायव्हरला चुकीचे वागण्यापासून रोखतात आणि प्रवाशांना सुरक्षिततेची भावना देतात

कसे वापरावे? शेअर राईड: प्रवासादरम्यान, ॲपमधील “Share Ride” पर्यायावर क्लिक करून तुम्ही तुमची लाइव्ह लोकेशन कुटुंब किंवा मित्रांसोबत शेअर करू शकता

SOS बटण: ॲप स्क्रीनवर दिसणाऱ्या “ SOS ” किंवा “ Emergency ” बटणावर क्लिक करा

प्रवासाच्या वेळी, सुरक्षिततेसाठी नेहमी या साधनांचा वापर करणे शिफारसीय आहे, विशेषतः रात्री किंवा अनोळखी मार्गावर.

छ. संभाजीनगर येथे २१ व २२ फेब्रुवारी रोजी साहित्योत्सवाचे आयोजन

युवा लेखक - लेखिकांसाठी ही एक सुवर्णसंधी

ज्योतिर्मय साहित्य

छ. संभाजीनगर (संजय व्यापारी) : साहित्य भारती, देवगिरी प्रांत आणि श्री सरस्वती भुवन शिक्षण संस्थेच्या संयुक्त विद्यमाने अनोख्या साहित्योत्सवाचे आयोजन करण्यात येत आहे. युवा साहित्यिकांना एक व्यासपीठ उपलब्ध व्हावे आणि सृजनशीलतेला वाव मिळावा, हा या उपक्रमामागील उद्देश आहे.

हा पहिला साहित्योत्सव दि. २१ आणि २२ फेब्रुवारी २०२६ रोजी छ. संभाजीनगर येथे श्री सरस्वती भुवन शिक्षण संस्थेच्या परिसरात होत आहे. साहित्यप्रेमी आणि युवा लेखक - लेखिकांसाठी ही एक सुवर्णसंधी आहे. या उत्सवात कविता लेखन, कथा लेखन आणि निबंध लेखन या विविध स्पर्धांचे आयोजन करण्यात येत असून या स्पर्धा महाविद्यालयीन आणि खुला या दोन गटांत होईल. साहित्याच्या या महोत्सवात आपला सक्रिय सहभाग नोंदवून या साहित्योत्सवाचा आनंद अधिक द्विगुणित करावा, ही अपेक्षा. साहित्याच्या समृद्ध परंपरेत आपले योगदान देण्याची ही एक अपूर्व संधीच आहे. या साहित्ययात्रेत सहभागी होऊन आपल्या शब्दांतून नव्या जाणिवांना दिशा मिळावी आणि मराठी साहित्याच्या समृद्ध परंपरेत आपला सशक्त सहभाग नोंदवावा, ही आग्रहाची विनंती साहित्य भारतीतर्फे करण्यात येत आहे.

साहित्य भारती भारतीय साहित्य आणि संस्कृतीतील आदर्श मूल्यांची रजवणूक करून राष्ट्राचे पुनर्निर्माण करण्याच्या भूमिकेतून अखिल भारतीय साहित्य परिषदेची स्थापना दि. २७ ऑक्टोबर १९६६ रोजी दिल्ली येथे झाली. चोवीस भारतीय भाषेमध्ये समांतरपणे कार्यरत असणारे हे देशातील एकमेव साहित्य संघटन आहे. देशातील

राष्ट्रीय विचारांचे साहित्यिक, समीक्षक, संशोधक, विचारवंत आणि साहित्य रसिकांचे राष्ट्रव्यापी संघटन म्हणजे अखिल भारतीय साहित्य परिषद होय. भारतात वेगवेगळ्या भाषेतील विविध साहित्य संस्था खूप छान कार्य करतात मात्र त्यांच्या प्रादेशिक मर्यादा आहेत. अखिल भारतीय साहित्य परिषद मात्र सर्वच भारतीय भाषांच्या उत्कर्षाचा सर्वकष विचार करणारी संस्था आहे. म्हणून स्थानिक पातळीवर साहित्य सेवा करणाऱ्या विविध संस्थांना आपल्यात सामावून घेत ही संस्था आजपर्यंत वाटचाल करीत आली आहे. अखिल भारतीय साहित्य परिषदेच्या कामाचा विविध अंगांनी विस्तार करण्याच्या भूमिकेतून येथे साहित्य भारती या नावाने अखिल भारतीय साहित्य परिषद कार्य करत आहे.

साहित्य भारतीचा मुख्य उद्देश हा भारतीय संस्कृतीवर आधारित साहित्य, कला, विचार आणि भाषा यांचा प्रसार करणे असा आहे. संस्थेचे मुख्य कार्य हे विविध ठिकाणी कवीसंमेलन, साहित्यसंमेलने, व्याख्याने, चर्चासत्रे देणे. साहित्यातील विविध विषयांवरील पुस्तकांचे प्रकाशन करणे, वाचन चळवळ सुरू करणे, नवलेखकांना प्रोत्साहन देणे, पुरस्कार व सन्मान देणे असे आहे.

साहित्य भारती तर्फे देशभर विविध राज्य/जिल्हा शाखांमार्फत साहित्यिक उपक्रम राबवले जातात. श्री सरस्वती भुवन शिक्षण संस्था श्री सरस्वती भुवन शिक्षण संस्थेची स्थापना सन १९१५ रोजी झाली असून स्वातंत्र्यापूर्वीच्या काळात स्थापन झालेल्या मोजक्या शिक्षण संस्थांपैकी ही एक महत्त्वाची शिक्षण संस्था आहे. एका शतकापेक्षाही जास्त काळ शैक्षणिक क्षेत्रात प्रदीर्घ व उज्वल परंपरा लाभलेली ही शिक्षण संस्था आहे. शिक्षण हे मूल्य जोपासून शैक्षणिक गुणवत्ता, सामाजिक, सांस्कृतिक व साहित्यिक क्षेत्रांत सातत्याने भरीव कार्य करीत आहे.

शैक्षणिक उत्कृष्टतेबद्दल महाराष्ट्र शासनाने सन २००५ मध्ये संस्थेस पहिला आदर्श शिक्षण संस्था पुरस्कार देऊन गौरवांकित केले. युवा मित्रांनो, चला तर... साहित्याच्या या अद्वितीय यात्रेचा साक्षीदार व्हावं असं आवाहन प्रा. डॉ. सज्जराव जिणे, निमंत्रक, साहित्य भारती यांनी केले आहे. कविता / कथा / निबंध / नाट्यछटा लेखन स्पर्धा : नियमावली स्पर्धा महाविद्यालयीन गट (वय १८ ते २५) व खुला गट (वय १८ ते ५०) अशा दोन विभागांत होईल.

कविता, कथा व निबंध हे लेखन स्वलिखित असावेत. निबंध लेखन दिलेल्या विषयाला अनुसरून असावा. सर्व लेखन मराठी भाषेत असणे बंधनकारक आहे. आपले लेखन युनिकोड वर्डमध्ये टंकलिखित केलेले असावे आणि पीडीएफ स्वरूपात sahitiebharti@gmail.com यावर पाठवावे. त्याशिवाय दिलेल्या पत्त्यावर त्याची प्रत पाठवावी.

साहित्योत्सव संपर्क कार्यालय, शारदा मंदिर कन्या प्रशाला, औरंगपुरा, छत्रपती संभाजीनगर, ४३१००१ संपर्क ८६००३२२२७२, ८६००२१२१७३ (केवळ व्हाट्सअप संदेश करण्यासाठी) निबंध व कथालेखनाची शब्दमर्यादा व अन्य सूचना महाविद्यालयीन गट : १५०० ते २००० शब्द खुला गट : २००० ते २५०० शब्द लेखनासोबत स्पर्धकाचे पूर्ण नाव, पत्ता, संपर्क क्रमांक, ई-मेल (असल्यास) व सहभागी गट स्पष्टपणे नमूद करावा.

नियोजित दिनांक व वेळेनंतर प्राप्त झालेले लेखन स्पर्धेसाठी ग्राह्य धरले जाणार नाही. परीक्षकांचा निर्णय अंतिम व सर्वांना बंधनकारक राहील. स्पर्धेतील निवडक लेखन प्रकाशित, सादर किंवा संकलित करण्याचा अधिकार आयोजकांकडे राखीव राहील. पारितोषिकांची संख्या व स्वरूप आयोजकांच्या निर्णयानुसार राहील. अपरिहार्य कारणास्तव नियमांत बदल करण्याचा किंवा स्पर्धा रद्द करण्याचा अधिकार आयोजकांकडे

असेल. नाट्यछटा व्हाट्सअपने दोन ते तीन मिनिटे चित्रित करून दिलेल्या संपर्क क्रमांकावर पाठवावी. (नाट्यछटा स्वलिखित किंवा अन्य कुठल्याही नाट्यलेखकाची असली तरी चालेल.) आलेल्या नाट्यछटा सादरीकरण प्रवेशिकांमधून काही कलाकारांना साहित्योत्सवात सादरीकरण करण्यास संधी दिली जाईल. प्रत्यक्ष सादरीकरण कालावधी हा पाच ते सात मिनिटांचा असेल.

निबंध विषय : १. पर्यावरण संरक्षण साहित्यविश्वाची भूमिका. २. कृत्रिम बुद्धिमत्ता, डिजिटल माध्यमे आणि नवे वाचक. ३. साहित्यामध्ये बदलणारी कुटुंब व्यवस्था. ४. एकविसाव्या शतकातील स्वयंसिद्ध महिला. ५. भारतीय संविधानातील नागरी अधिकार व कर्तव्ये समेलनाचे स्वरूप - दि. २० फेब्रुवारी, ग्रंथदिंडी व सांस्कृतिक कार्यक्रम. दि. २१ फेब्रुवारी उदघाटन, बीजभाषण, चर्चासत्रे, अभिरूप न्यायालय,

आजची भाषा, इन्स्टाग्राम, रील आणि कविता विरोधी की संधी ?, नाट्यछटा, मी आणि माझे वाचन : युवा मनातील प्रसिद्ध लेखक, कवी यांचे मनोगत., सांस्कृतिक कार्यक्रम. दि. २२ फेब्रुवारी - खुली चर्चा (टॉक शो): समाज माध्यमांवरील अभिव्यक्ती, चर्चासत्र : राष्ट्र-उभारणीसाठी सकस साहित्याचे योगदान, कविसंमेलन, एकविसाव्या शतकातील आम्ही स्वयंसिद्धा, हातात विश्व, मनात प्रश्न: आजचे युवा साहित्य कुठे चालले आहे?, मराठीबरोबरच इतर भाषेतील साहित्य व समारोप

बाराखडीचा श्री गणेशा “अ” ने होतो

ज्योतिर्मय साहित्य

अ ते ज्ञ पर्यंत शिकलो की हळूहळू अक्षरे वाचता येतात. नंतर वाक्य वाचता येते. असा हा भाषेचा प्रवास सुरू होतो. समोर आलेलं प्रत्येक अक्षर वाचण्याची उत्सुकता निर्माण होते. आपल्याच नादात मग वाचत सुटतो हो हे अक्षर मला वाचता आले.

हे सगळे आनंदाने होत असतं कारण आपल्याला अक्षर ओळख झालेली असते. शब्दांचा अर्थ जरी कळत नसला तरीही आपल्याला वाचनात आनंद मिळतो.

पुढे अभ्यास करून परीक्षा ही अतिशय उत्तम गुण मिळवून उत्तीर्ण होतो कारण अक्षरे व त्याच्या अर्थाचा अभ्यास व्यतिरिक्त उत्तम गुण हा विचार असतो.

आणखी पुढे नुसती अक्षरे, वाक्यच नाहीत तर संदर्भासह स्पष्टीकरण देण्याची “कला” आत्मसात करतो हा भाषेचा विशेष अभ्यास होय. हा ही उत्तम गुणांनी पूर्ण करतो.

यात ओळ दिलेली असते त्याचे स्पष्टीकरण आपण आपल्या आकलनाप्रमाणे देत असतो, ही मुभा आपल्याला अधिक प्रगल्भ बनवत असते हे आपल्या नकळत घडत असतं यात जर विशेष आनंद मिळाला तर मग आपण स्वतः काही आपल्या आवडीचं चाड्मय निवडतो व परीक्षात्मक लेखन करतो. हे जे घडतं ते पहिल्या अकाराचा प्रगल्भ परिणाम असतो. सकारात्मक बदल घडले तर उत्तम व्यासंगी लेखक तयार होतो. अश्या या भाषेच्या पायऱ्या आहेत ज्या त्या त्या वेळी खूप आनंद देत असतात व याच स्वानंदातून

व्यक्तीच्या बुद्धीचा विकास होत असतो. हळूहळू हे एकूण एक शब्द हृदयास आवडू लागतात व त्या शब्दांच्या अर्थपेक्षाही पुढे काहीतरी जाणवायला लागतं. प्रेम व भक्ती निर्माण होते व हे सगळे शिकलेले, शिकवलेले, लिहिलेले, बोललेले ऐकलेले शब्द म्हणजे भगवंताचेच प्रागट्य आहे असे वाटते व अकार हृदयात रुंजी घालू लागतो. तो अनाहत नाद वेडावून टाकतो व अक्षर हेच ब्रह्म आहे हे जाणवायला लागतं.

शिकणे व भावणे एकच होते अभ्यास... कला... अनुभूती हा अतिशय आनंददायी प्रवास झाला तर ती अकार साधना म्हणावला हक्कत नाही व शब्दांच्या पलीकडले असे ते तत्व अक्षरविरहित अवस्थेत अनुभवणे म्हणजे सामान्याकडून प्रवास होतो, हीच तर परमेश्वरी योजना आहे.

आधी अक्षर शिकायचे, त्याचा आनंद घ्यायचा व त्यांना विसरून परमानंद मिळवायचा हे गुरुज्ञानातील एक भाग असावा.

आनंद मिळवण्यासाठी अनेक मार्ग निश्चित आहेत. आपापल्या भावप्रमाणे आपल्याला तो मिळवून देण्यासाठी परमात्मा विविध प्रकारची योजना करतो.

असे हे अक्षरज्ञा जणवल्यावर संतश्रेष्ठ श्री तुकाराम महाराज यांचा हा अभंग निश्चित च अवीट गोडी प्रदान करेल यात शंका नाही.

सुंदर ते ध्यान उभे विटेवरी । कर कटावरी ठेवूनियां ॥१॥ तुळसी हार गळां कासे पीतांबर । आवडे निरंतर हेंच ध्यान ॥१॥

मकरकुंडले तळपती श्रवणी । कंठी कौस्तुभमणि विराजित ॥२॥ तुका म्हणे माझे हेंचि सर्व सुख । पाहीन श्रीमुख आवडीनें ॥३॥

अर्थ : अतिशय सुंदर असे विठ्ठलाचे ध्यान, कमरेवर हात ठेऊन विटेवर उभे आहे. त्याच्या गळ्यात तुळशीचा हार आहे पीतांबर नसलेला आहे असे हे विठ्ठलाचे रूप मला नेहमीच आवडते. मसोळीच्या आकारची कुंडले त्याच्या कानात झळकत आहेत गळ्यात कौस्तुभमणी धारण केलेला आहे. तुकाराम महाराज म्हणतात की, हे ध्यान माझे सर्वसुख आहे असे सुशोभित ध्यान मी नेहमी आवडिने पाहीन. भगवंत हृदयस्थ आहे.

“ट्रान्सडेल्टा फाऊंडेशन ” आयोजित

रंगगंध कलासक्त न्यास चाळीसगाव यांच्या

मराठी साहित्य अभिवाचन स्पर्धेची

छ संभाजीनगर केंद्रातील प्राथमिक फेरी (वर्ष पहिले)

शनिवार, ७ फेब्रुवारी २०२६ संभाजीनगर

स्थळ - मृदगंध कलादालन, सिडको

विषय: कविता व कवितेसंदर्भात काहीही किंवा ललितलेखन

अंतिम फेरी चाळीसगाव येथे

दिनांक २८ फेब्रुवारी व १ मार्च २०२६

रोजी घेतली जाईल

अधिक माहितीसाठी संपर्क:

मुकुंद विचूरकर +91 91588 87587

गौरी लहुरीकर +91 91584 41541

जात्यावरच्या ओव्या.....

वाटच्या वाटसरा
चाल इमान राखून
इथ वाघाचा वावर
नही पाह्यच रोखून ॥४८६॥

वाटच्या वाटसरा
चाल गुमान वाटान
लेकीबाळीला पुजतो
माझा शिवबा महान ॥४८७॥

©® सौ. मनोरमा बोराडे
छत्रपती संभाजी नगर
मो. 70207 33758

आद्य क्रांतिकारक राजे उमाजी नाईक

ज्योतिर्मय साहित्य

छत्रपती शिवरायांच्या स्वराज्याची प्रेरणा ज्यांच्या रक्तात होती आणि जेजुरीच्या खंडेरायाचा भंडारा ज्यांच्या भाळी होता, भारतीय स्वातंत्र्यलढ्यात इंग्रजी सत्तेला सळो की पळो करून सोडणारी पहिली ठिणगी ज्यांनी पेटवली, त्या आद्य क्रांतिवीर राजे उमाजी नाईक यांचा ३ फेब्रुवारी हा बलिदानस्मरणाचा दिवस.

१७९१ साली पुरंदरच्या पायथ्याशी वसलेल्या जांभूळवाडी गावात उमाजी नाईकांचा जन्म झाला. आईने त्यांच्या जीवनात शक्ती आणि भक्ती या दोन दीपांची ज्योत अखंड पेटती ठेवली. वडील दादोजी नाईक यांनी त्यांना शस्त्र चालवण्याचे शिक्षण दिले. त्यामुळेच उमाजी शस्त्रविद्येत पारंगत झाले, अंगी धैर्य आले आणि मनात स्वाभिमान रुजला. उमाजी उंचपुणे आणि धडधाकट होते.

ज्या रामोशी- बेरड समाजातून ते आले होते त्यांच्यातील काही लोकांवर पुरंदरच्या किल्ल्याच्या संरक्षणाची जबाबदारी परंपरागत होती. या लोकांचे शौर्य आणि धैर्य ओळखून छत्रपती शिवाजी महाराजांनी सुद्धा आपल्या सैन्यात या समाजातील काही लोकांचा समावेश केला होता. उमाजींचे वडीलही या किल्ल्यावर संरक्षणाचे काम करीत होते त्यांच्या या कामामुळेच त्यांना नाईक ही पदवी मिळाली होती. परंतु दुसऱ्या बाजीरावाने इंग्रजांच्या सल्ल्यानुसार त्यांच्याकडून ही जबाबदारी काढून घेतली आणि आपल्या मर्जीतील लोकांना ही जबाबदारी दिली. त्यामुळे रामोशी समाजातील बरेच लोक बेकार झाले त्यांना कामधंदा उरला नाही आणि उपाशी राहण्याची वेळ आली. साहजिकच

उगवतीचे रंग

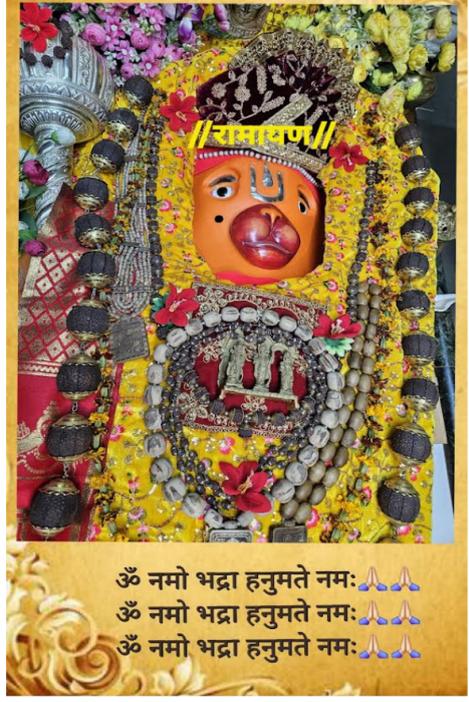

विश्वास देशपांडे
चाळीसगाव
मो. ९४०३७४९३९२

त्यांच्या मनात इंग्रजांविरुद्ध चीड निर्माण झाली. इंग्रज जनतेवर करत असलेले अत्याचार आणि त्या अत्याचारांची जनतेला आणि विशेषतः रामोशी समाजाला मोजावी लागणारी किंमत ते लहानपणापासून पाहत होते. त्यामुळेच इंग्रजी सत्ते विरुद्ध त्यांच्या मनात चीड निर्माण झाली.

उमाजींची जेजुरीच्या खंडेरायावर निस्सीम भक्ती होती. पहाटे कऱ्हा नदीवर स्नान करून ओल्या अंगाने खंडेरायाला अभिषेक करणे हा त्यांचा नित्यक्रम होता. लोककथेनुसार, एका दिवशी खंडेरायानेच वृद्धाच्या रूपात त्यांना दर्शन दिले, पाठीवर आशीर्वादाचा हात ठेवला आणि त्यांच्या दंडावर रक्षण करणारा ताईत बांधला. तो ताईत केवळ श्रद्धेचे

प्रतीक नव्हता; तो परकीय सत्तेविरुद्ध लढण्याचा ईश्वरी आदेश असल्याची उमाजींची ठाम धारणा होती. हा आदेश उमाजींनी शिरोधार्य मानला. या श्रद्धेतूनच त्यांना जणू हजार हत्तींचे बळ मिळाले. त्यांनी तीन-चारशे रामोशी तरुणांची एक अभेद्य फळी उभी केली आणि इंग्रजांविरुद्ध संघर्षाचा शुभारंभ केला. सामान्य जनतेला त्रास न देता, अन्यायाविरुद्ध उभे राहणे हा त्यांचा मूलमंत्र होता. त्यामुळेच लोक त्यांच्याकडे आशेने पाहू लागले. (क्रमशः)

ॐ नमो भद्रा हनुमते नमः
ॐ नमो भद्रा हनुमते नमः
ॐ नमो भद्रा हनुमते नमः

दासबोध स्तवन

उज्वला धर्माधिकारी,
पुणे, मो. ७५८८२ ३५६४६

बध्दमुक्तनिरूपण

ज्योतिर्मय साहित्य

(दशक ७ समास ६)
आत्मस्वरूपाचे वर्णन करण्यासाठी सारासार विचार करावा लागतो. तो विचार शब्दांत मांडता यावा लागतो. त्यासाठी ग्रंथाचे वाचक मन चिंतन करावे लागते. चूक असेल तर ते सोडून द्यावे लागते. कारण चुकीच्या गोष्टींना वेद, उपनिषदांमध्ये अजिबात थारा नाही. सतत सत्याश्रयाचा आधार घ्यावा. विषय समजून देण्यासाठी चराचर विश्व शोधून योग्य दृष्टांत द्यावे लागतात. मी दासबोधाचे लिखाण करण्यासाठी प्रा.के.वी. बेलसरे सरांचा दासबोध संदर्भ ग्रंथ घेतला आहे त्यासाठी मी मा, बेलसरे सरांची शतशः ऋणी आहे.

आत्मस्वरूपाचे वर्णन करण्यासाठी सारासार विचारांची बैठक तयार असलीच पाहिजे. मुक्त पुरुष अध्यात्म विषय सांगताना क्षणभर ब्रह्मकार होते. थोडावेळ आपल्या अवतीभोवती च्या जगाला विसरतो. विश्व शोधतो आणि आपले लिखाण अनेक योग्य उचित दृष्टांतांनी सहजसुंदर बनवतो. स्वतः शुक्लाने एवढा मोठा भागवत ग्रंथ सांगितला त्याच्या जवळ ब्रह्महाचे ज्ञान होते.

थोडक्यात काय तर नुसते रात्रिंदिन पडून न रहाता चालता बोलता व्यवहार करता, सद्गुरूच्या विचारसरणीवर जीवनातील कर्मे केली, त्यांच्या ज्ञानकलेवर चालले तर सायुज्यमिक्त प्राप्त होऊ शकते.

श्री ब्रह्मचैतन्य
गौदवलेकर महाराज

ज्योतिर्मय साहित्य

एक भगवंत सत्य आहे. आपले कुठे चुकत असेल तर ते हेच की, आम्ही प्रपंच सत्य मानतो. फगस कापायला ज्याप्रमाणे हाताला तेल लावावे लागते त्याप्रमाणे, राजकारण घ्या, किंवा प्रपंच घ्या, हरिप्रभाचे तेल आधी हाताला लावावे. समर्थानी 'मुख्य हरिकथानिरूपण' असे सांगितले; म्हणजे बाकीच्या गोष्टी आपोआप मागे येतील. आम्ही कर्तेपण मिरवू पाहतो इथेच सर्व बिघडते. ह्रीचे

भगवंत हाच एकमेव आधार वाटला पाहिजे

अधिष्ठान ठेवण्याआधी आम्ही आपल्या कर्ते पणाचेच अधिष्ठान ठेवतो. लघ्नाच्या आधी देवाला नमस्कार करतो, पण पुढे प्रपंचात देवाला विसरतो, हे चुकते. नुसते विषय घातुक नाहीत; त्यांच्यात आम्ही आपल्या आवडीने जीव घालतो हे घातक आहे, विषयाच्या ताब्यात जाणे घातुक आहे. इमारत मोठी करावी, कळस सुंदर, सोन्याचा करावा म्हटले, पण पायाच जर चांगला नाही घातला तर देऊळ कसे टिकावे ?

अमुक एका कार्याला कुणाची मदत नको म्हटले, तर आपण जे म्हणू ते व्हायला पाहिजे. ते होत नाही. तेव्हा मदत कोणाची तरी घ्यायचीच, तर मग आपल्यासारख्या बुडत्याचीच घेऊन काय उपयोग ? भगवंताचीच घेतली पाहिजे. आम्ही जर भगवंताजवळ विषय मागितले तर त्याचे फळही घ्यावे लागेल. दुर्बोधन आणि अर्जुन भगवंताची मदत मागायला आले. एवढे सैन्य सोडले आणि अर्जुनाने भगवंताला मागितले. दुर्बोधनाने जे मागितले तेच नाही का आम्ही आज प्रपंचात मागत ? आमचे कार्यकडे लक्षच नसते, सर्व लौकिकाकडेच असते. 'मी दुसऱ्या कशाचाही नाही' असे म्हटले म्हणजे भगवंताला अनन्य शरण होता येते. 'परमात्मा हवा' ही नाही आम्ही जाणीव करून घेत, 'जग हवे' असे म्हणतो; आणि तिकडे, सर्व

जग मला नावे ठेवते असेही म्हणतो ! मी म्हणतो, जगाला नावे ठेवू द्या, पण राम काय म्हणतो इकडे पाहणे जरूर आहे. आपण परमेश्वराचे परमेश्वरालाच दिले तर कुठे बिघडले ? जो दिसत नाही, भासत नाही, त्याचे हे सर्व आहे असे म्हणण्यात कुठे बिघडते ? ते म्हणण्यात जे समाधान मिळते ते नाही आम्हाला समजत. खरोखर परमात्मा साक्षात् कल्पवृक्ष आहे. आपण नेहमी चिंता वाहतो, म्हणून तो आपल्याला चिंताच देतो. आपण जर त्याच्याकडे आनंद मागितला तर तो आपल्याला आनंदच देईल. भगवंताचा आनंद हा फार बलवत्तर आहे. तो एकदा मिळाल्यावर प्रपंचातल्या लाभानीचे महत्त्व नाही.

राम हा त्रैलोक्याचा स्वामी आहे, आपण त्याचे सेवक आहोत. पण आम्ही नोकरी दुसऱ्याची करतो आणि पगार मात्र रामाजवळ मागतो ! तसे करू नये, खरे-खुचे रामाचे दास व्हावे. ज्ञान, योग, प्राणायाम वगैरे भगवंतावाचून येऊ शकत, पण भक्ती मात्र भगवंतावाचून येणार नाही. भक्ती ही भगवंताची देणगी आहे.

प्रपंच करणे हा आपण स्वार्थ म्हणतो. पण तो खरा स्वार्थ नाही; खरा स्वार्थ भगवंताचे होण्यात आहे.

श्री संत ज्ञानेश्वर
अभंग व अर्थ

अभंग ३२

पैल सुखाचेनि माये सुकाळु ।
नवल पाहिजे हो गोपाळु ।
म्हणीनि योगयाग तप साधन ।
व्रत दान उद्यापन ।
पंचानि गोरंजन अनुष्ठान ।
परि पद निर्वाण नकळें हें ॥११॥
तुझ्या नामाचिनि आनंदे ।
गातांवातां जोडसी विनोदें रया ॥धु०॥
या गांवळेनि जग ।
न दिसे जगपण भाग ।
पाहेपां सकळीं योग । तुझा तूंचि ॥२॥
अर्थुनि पाहे दृष्टि ।
तंव तुझ्यापायीं पडे मिठी ।
आवडी नोसंडी गांठी ।
तुझिया पायाची ॥३॥
आतां जरि निरुतें ।
तूंचि आत्मा तूतें ।
सुखी सुखाचेनि निजप्राप्ति रया ॥४॥
तुजें स्वरूप अदृश्य ।
तो मुनिमानसींचा प्रकाश ।
इंद्र तू पूर्णार्श । चैतन्यघन ॥५॥
बाप रखुमादेविवरा
विठ्ठला पाहतां उघडा डोळा ।
दाविलें निधान रया ॥६॥

अर्थ:-

विषयसुखाच्या पलिकडचे ब्रह्मसुख त्याच्या जवळ आहे. असा तो गोपाळ मी पाहिला त्याच्या प्राप्तीसाठी लोक योग याग तप ही साधने व्रत दान उद्यापन पंचानि गोरंजनांसारखी अनुष्ठाने करतात. तरी त्यांना तो दिसत नाही. त्याची अनासायास प्राप्ती करायची तर फक्त त्याचे नाम आनंदाने गात राहणे हा एकच मार्ग आहे. या गोपाळाचे जग हे गोकुळ आहे पण त्यात जगपण नाही. त्यात सर्वत्र तोच तो होऊन व्यापला आहे. तुझा अर्थ करायला गेला तेव्हा तुझ्या पायी मिठी पडते. व फक्त त्या पायांची आवडच उरते. आता तूच तुझा आत्मा आहेस आशा सुखाची सुखप्राप्ती होते. तू तो असा चैतन्यघन आहेस की तुझे स्वरूप अदृश्य आहे. त्या मुनीजनांचा तू ज्ञानप्रकाश आहेस, तू जणू काही कैवल्याचा पूर्ण चंद्रच आहेस. अशा श्री विठ्ठलाला पाहता त्याने दाखवलेली यथार्थ ज्ञान त्याच्याच स्वरूपात दिसते असे माऊली सांगतात.

आरोग्य संजीवनी

शांत झोप

ज्योतिर्मय साहित्य

जर तुम्हाला रात्रभर नीट झोप लागली नाही तर दुसऱ्या दिवशी अस्वस्थ वाटते. कमी झोपेमुळे तुमचे डोके जड होते व संपूर्ण दिवस कंटाळवाणा जातो. रात्री झोप न येण्याची अनेक कारणे असू शकतात. उदा. दुसऱ्या दिवशी महत्वाची मिटींग असणे, क्रेडीट कार्डचे भरमसाठ बिल येणे, वैवाहिक जीवनातील समस्या, वेळेअभावी तुल्यक्षित झालेली कामे अशी झोप न येण्याची अनेक कारणे असू शकतात. झोपमोड झाल्यास अनेक आरोग्य समस्यांना तोंड द्यावे लागू शकते.

झोप न येण्याची कारणे
मेनोपोज
झोप न येण्याची समस्या स्त्री व पुरुष दोघांमध्येही आढळते. मात्र मेनोपोजच्या दरम्यान स्त्रियांमध्ये याचे प्रमाण अधिक असते. कारण मेनोपोजच्या काळात स्त्रीयामधील एस्ट्रोजन व प्रोजेस्टेरॉनची पातळी कमी होते. त्यामुळे झोपेची समस्या निर्माण होते. झोपेच्या समस्यांबाबत काही महोलांचे यामुळे वजन देखील वाढते.
कर्करोग-
कर्करोगाच्या रुग्णांमध्ये झोपेची समस्या दिसून येतात. कर्करोगावरील उपचारांची

कमतरता, पुन्हा कर्करोग होण्याची भीती, मानसिक अस्वास्थ्य, कर्करोगामुळे कार्यक्षमता कमी होणे, सुरक्षेच्या समस्या, औषधांचा गैरवापर व दुरुपयोग, नातेसंबंधातील ताण, उपचारांसाठी होणारा खर्च यामुळे झोप कमी लागण्याची समस्या निर्माण होते. अनेक संशोधनात निरनिराळ्या कर्करोगाचे निदान होण्यापूर्वी ६ महिने व निदान झाल्यावर १८ महिने कमी झोप व थकवा ही लक्षणे या रुग्णांमध्ये आढळतात.

शहरी जीवनशैली-
कॉर्पोरेट जगातील ताणामुळे देखील तुम्हाला झोप कमी येण्याची समस्या होऊ शकते. दिवसभरातील कामाच्या ठिकाणी

संकलन -
डॉ. प्रमोद ढेरे (निसर्ग उपचार तज्ञ)
पिंपरी-चिंचवड, पुणे.
आरोग्यविषयक व्याख्याते व लेखक
संपर्क - ९२ ७९ ६६९ ६६९

असणारा ताण, रात्री उशीरापर्यंत काम करणे, खुप वेळ टीव्ही पहाणे, सकाळी लवकर उठावे लागणे व पुन्हा रात्री एखाद्या पार्टीला जाणे, रात्रभर व्हॉट्सअपवर गप्पा

माणणे यामुळे झोप कमी मिळते.
गाल ब्लेडर सर्जरी-
गाल ब्लेडर सर्जरी मध्ये पित्ताचे खडे झाल्यास तुमचे गाल ब्लेडर अथवा पित्ताशय काढून टाकण्यात येते. पित्ताशय जड अन्नाच्या पचनासाठी अतिशय उपयुक्त असते.जेव्हा तुम्ही रात्री बराच वेळ उपाशी राहता तेव्हा पित्ताशय पित्त साठवून ठेवते. पण पित्ताशयाच्या शस्त्रक्रियेमुळे हा ताण लहान आतड्यावर येतो.त्यामुळे या शस्त्रक्रियेनंतर ब-याचदा झोपेच्या समस्या निर्माण होतात.

टीथ ग्राईडिंग-
दात कराकरा वाजवण्याच्या समस्येमुळे रात्री तुमची झोपमोड होऊ शकते. ही समस्या ब-याचदा ताण-ताणावामुळे होऊ शकते. या समस्येत दातांवर पडणारा दाब इतका असतो की कधीकधी यामुळे दात तुटू देखील शकतात. यामुळे मज्जासंस्थेवर व तुमच्या शरीरातील हॉर्मोन्सवर परिणाम होऊन झोपेची समस्या निर्माण होते.

तुमच्या झोपमोडीचे कारण वर दिलेल्या कारणपैकी एखादे असेल तर तुमच्या डॉक्टरचा सल्ला जरूर घ्या

नकळत हातून हरवत चाललेल्या...!

ज्योतिर्मय साहित्य

सुकलेल्या फुलाची ती हळूवार उमलणारी पाकळी हळूवार उमलता उमलता बेधुंद डोलते मोकळी मोकळी एका विचारमंचावर भारावलेल्या त्या एका क्षणाला मनाला थांबवू नाही शकले आणि लेखन होत गेले. सुकलेल्या फुलांच्या पाकळीवर दबबिंदूची वृष्टी व्हावी आणि हळूवार एक एक नाजूक अशी पाकळी उमलावी, असेच काहीसे झाले. देवळीतला तो मिणमिणता दिवा त्याला ओतलेल्या त्या थोड्याशा विचार रूपां तेलाने तो प्रकाशमान व्हावा अंधारात तो अजून प्रकाशमान व्हावा. एका अगदी उंच वाढलेल्या झाडाची पाने सुकून गळण्याआधी पाऊस पडावा, आणि ती सुकून गळणारी पाने अगदी टवटवीत व्हावी. अशी कितीतरी उदाहरणे व्याख्यान ऐकताना माझ्या डोळ्यासमोर उभी राहिली. आणि नव्या प्रेरणेने लिहायला प्रेरित करून गेली. बदलती कुटुंब व्यवस्था आणि भूमिका याविषयीचे विचार ऐकताना काही विनोदी झालर सोडता अंतर्मुख व्हायला झाले. त्यांचे तळमळीचे ते उदागर मनाला भाऊक करून गेले. खरे तर प्रगतीच्या वाटेवर चालताना आपण प्रगतीच्या वाटेवर चाललो आहोत की कुठे हा प्रश्न निर्माण झाला. म्हणजे तसे पाहता आताच्या या डिजिटल युगाच्या काळात तरुण, युवा, कुमार, बाल वयातील समाजातील प्रत्येक घटक सामोरे जाताना स्वतःला बदलवू पाहतोय. आपली बदलेली जीवनशैली आळशीपणा, धावत्या वेळा, झटपट पैसे कमावण्याचे योग्य अयोग्य मार्ग त्यातून भरकटत चाललेली सध्या समाजातील प्रत्येक घटक म्हणजे कुटुंबव्यवस्था, समाज, वगैरे वगैरे निवांत बसले असताना, जीवनाचा एक चलत चित्रपट डोळ्यासमोर तरळून

गेली. डोक्यात विचारांचा गोंधळ चालूच होता. त्यात आयुष्यात काही गोष्टी हातून सुटून गेल्या याची जाणीव झाली. कोटिंबिक जबाबदारी, व्यवहारी जगातील प्रत्येक क्षणी होणारा बदल त्यामधून स्वतःला सिद्ध करत जगणे म्हणजे ही माणसाची तारेवरची कसरत आहे. अनेकदा आपल्याकडे उपलब्ध असणाऱ्या गोष्टी आणि एक भक्कम मानसिक आधाराची आवश्यकता असते. असे मला तरी त्यावेळेला

सौ. वैशाली चंद्रकांत महाडिक.
श्री क्षेत्र निनाम - सातारा
सं. क्र. - ९७६४३७२२३

वाटले. असो! यावरून सहज आठवण झाली ती म्हणजे पूर्वीच्या काळी एकत्र कुटुंब पद्धती होती. त्यामुळे परिस्थिती चांगली असेल तर ठीक, पण कठीण परिस्थितीतही बिकट परिस्थितीतून एकमेकांच्या सहाय्याने बाहेर पडायला खूप मदत होत असे. अशा वेळी घरातील आजी आजोबा यांची भूमिका महत्त्वाची ठरत होती. त्यांच्या अनुभवाचा फायदा सर्वांचा होत होता. कुटुंबे वाढत गेली. आणि तसे वेगळे राहण्याची गरज वाढत गेली. तरीपण कालांतराने आजी आजोबा काही दिवस या लेकाकडे काही दिवस

त्या लेकाकडे असे राहून सर्व नातवंदांवर लक्ष ठेऊन शक्य होईल तेवढे आधारवड बनून आपली भूमिका चोख पार पाडत होते. खरे सांगायचे तर मी ग्रामीण भागातून आल्यामुळे माझ्या लेखनावर ग्रामीण शैलीचा प्रभाव जास्त आहे. कोणी मुले, सुना शेतावर नोकरी निमित्ताने अगदी बिनघोर बाहेर पडत होते. कारण मुलांना सांभाळायला आजी आजोबा असायचे. नातवंड जेवली की नाही, त्यांना बाहेर, मंदिरामध्ये फिरायला घेऊन जाणे त्यांना पौराणिक गोष्टी सांगून त्यांच्यावर चांगले संस्कार व्हावे यासाठी ते धडपडत असत. आणि त्यांचा एक आत्मविश्वास धाडस निर्माण करण्याचे महत्त्वाचे काम होत असे. मुलांमधील न्यूनगंड हा प्रकार आताच्या तुलनेत तेंव्हा कधी दिसून आल्याचे आठवत नाही. कोणत्याही परिस्थितीतून मार्ग काढताना एक आधाराचा हात आत्मविश्वास वाढविण्याचे काम करत होता. आताही ते हात आहेत, अनुभवाची शिदोरी ही आहे, पण ती शिदोरी आज कुठेतरी अडगळीला पडली आहे असे वाटत राहते. जेव्हा कोणीतरी काकुळतीने सांगते आहे. पण ते समोरच्याला घ्यायचेच नाही. किंवा चकचकत्या दुनियेत ते बेगडी आहे किंवा अपूर्ण आहे याचे अज्ञान कळतच नाही. कुठलाही बारकाईने विचार न करता वक्त्र पाहता फक्त त्या पान पडलेल्या सस्यासारखी अवस्था झाली असे वाटते. उद्वेगाने कधीतरी म्हणावे वाटते. तुझं आहे तुजपाशी परी जागा चुकलाशी कोणाला दुखवायचे नाही पण आजची बिकट परिस्थिती पहिली की कधी कधी मनाला प्रश्न पडतो की संस्कार विकत घेण्याची वेळ येते की काय..? (क्रमशः)

मूल मराठी लेखक-सचिन वसंत पाटील हिन्दी भावानुवाद-डॉ. मीना श्रीवास्तव

मेहनत की रोटी

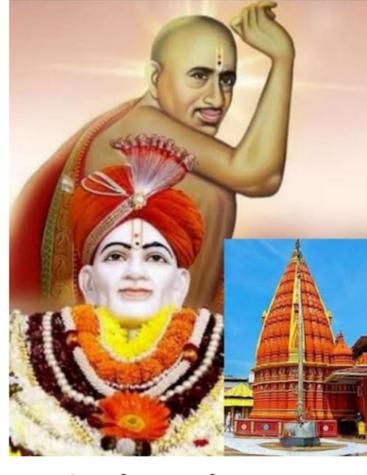
आगे.....
“ऐसा महज देखने से नहीं चलेगा। बच्चों की परीक्षाएं सर पर हैं। उनकी फीस भरनी है। रसोई का नमक मिर्च मसाला सब कुछ खत्म हो गया है...”
“जैसे मुझे यह सब मालूम ही नहीं!.....”
“पड़ोस के राजमिस्त्री चचा कहा रहे थे, 'मेरे साथ, मिस्त्री के हाथ के नीचे काम करने को तैयार हो तो बता! तीन सौ रुपये रोजनदारी मिलेगी।’
“बड़ी सयानी बन गई हो! बी.कॉम. किया है मैंने..... राजमिस्त्री के हाथ के नीचे काम करूँ, यह कह रही हो?”
“तो फिर क्या करना ऐसे आड़े वक्त पर? आए वक्त के मुताबिक अपना ब्योहार नहीं बदलोगे क्या? जैसी जैसी हवा बहे, वैसे वैसे अपना रुख पलटते आना चाहिए.....”
“अरी भागवान! मेरी शिक्षा तो देख! कहाँ तक पढ़ा हूँ!”
“आग लगे ऐसी शिक्षा को, क्या करूँ उसका? क्या मेरा चूल्हा जल पाएगा उस डिगरी के कागज से? पैसे के आगे आपकी शिक्षा की क्या खाक कीमत है?”

विनायक के पास इस सटीक सवाल का कोई जवाब नहीं था। उसे राजमिस्त्री के अधीन काम करना अपनी बेइज्जती लगती, और फिर खुद की शिक्षा देखते हुए यह काम बड़ा ही शर्मनाक लगता! कभी-कभी वह ताव में आकर कहता रहता, “शेर भूख से मर जाता है, लेकिन क्या कभी घास को मुंह लगाता है?” विनायक की घरवाली रोजमर्रा की पैसों की तंगी से बेहद क्लान्त हो चुकी थी। उसने आजतक किसी तरह हर विपदा झेलते हुए यहाँ तक गृहस्थी धक्का मार मार कर खींचने का यथाशक्ति प्रयास किया है! लेकिन अब यहाँ से आगे घसीटना असंभव लग रहा है। उसका मानना है कि अब घर परिवार के वास्ते उसके पति को जो भी काम मिले, उसे कर लेना चाहिए। नौकरी की तलाश में विनायक कई कारखानों, फाउंड्री (ढलाईघर), शोरूम, गोदाम एवं पुराने धारों के धरों के चक्कर लगाते लगाते थका हारा सांझ को घर लौटता था। हर शाम, उसकी पत्नी और बच्चे उदास चेहरों के साथ दरवाजे के चौखट से टिककर उसका इंतजार करते थे। आज की शाम हमारे जीवन में आशा की किरण लेकर आएगी क्रमशः.....

॥ गण गण गणात बोते ॥

ज्योतिर्मय साहित्य

बुलढाणा जिल्ह्यातील श्रीक्षेत्र शेगाव हे विदर्भातील पंढरी म्हणून ओळखले जाते. जवळपास ३२ वर्षे श्री गजानन महाराजांनी या परिसरात असंख्य भाविक भक्तांना मार्गदर्शन केले. साक्षात्कार घडवला. ते सिद्ध योगी सत्पुरुष होते. त्यांच्या तोंडी नेहमी “गण गण गणात बोते” हा मंत्र होता. गण म्हणजे- जीव, जीवात्मा. गण म्हणजे- शिव किंवा शिवात्मा. गणात म्हणजे- हृदयात. बोते म्हणजे पहा बघा. (हे जीवा स्वतःच्या हृदयात शिवाला परमेश्वराला बघ.)

॥ अनंत कोटी ब्रह्मांडनायक महाराजाधिपतिराज योगीराज परब्रह्म सचिदानंद भक्तप्रतिपालक शेगाव निवासी समर्थ सद्गुरू श्री गजानन महाराज की जय। म्हणून आपण त्यांचा जय जयकार करतो तेच श्री गजानन महाराज, शेगाव येथे (शके. १८००) २३ फेब्रुवारी १८७८ रोजी देविदास पातुरकर यांच्या घराच्या बाहेर उष्ट्या पत्रावळी टाकल्या होत्या, या पत्रावळी वरील अत्राचे कण ते वेचून खात होते. आणि गाई, जनावरांना पिण्यासाठी ठेवलेले पाणी ते प्यायले. त्यावेळी बंकटलाल अग्रवाल यांच्या दृष्टीस ते पडले. हा दिवस होता, माघ वद्य सप्तमी. आणि म्हणूनच दासगणू महाराज यांनी पोथी मध्ये तसा उल्लेख केला आहे- माघ वद्य सप्तमी दिनी शेगावात प्रगटोनी उष्ट्या पत्रावळी निमित्त विदेहत्व तव हो प्रकट... देहात असताना लाखो भाविकांना त्यांनी मार्गदर्शन केले. भक्तीने शक्ती कशी निर्माण होते, हा भक्ती मार्ग दाखवला. तसेच समाधी घेतल्यानंतरही त्यांनी असंख्य भाविकांना दर्शन दिले, तसेच त्यांच्या मनोकामना ही पूर्ण केल्यात. आणि म्हणूनच आज शेगांवला रोज हजारांने भाविक दर्शनासाठी रांगेत उभे असतात आणि तेथील महाप्रसादाचा लाभ घेत असतात. दर्शन आणि महाप्रसाद मिळावा म्हणून भाविकांची अलोट गर्दी गुरुवार शनिवार रविवारी मोठ्या प्रमाणावर असते. राज्य

आणि विचिंनपासून मुक्ती मिळवण्याकरिता योग्य मार्गदर्शन मिळते. ईश्वराच्या आराधनेतून मानवाला सन्मार्गावर आणण्याचे महान कार्य संत करित असतात. अर्थातच ते गजानन महाराजांनी केले आहे. ह्याचा अनुभव वेळोवेळी भाविकांना येतोच. गोविंद महाराज टाकळीकर हे शेगावातील मोठे यांच्या श्री महादेवाच्या मंदिरात कीर्तन करीत असताना त्यांना श्री गजानन महाराज हे सिध्दपुरुष आहेत हे जाणवले. महाराजांनी त्यांच्या द्वाद घोड्याला शांत केले. महाराजांच्या आज्ञेवरून पितांबराने नाल्यात तुंबा बुडवून पाणी आणले. आणि आश्चर्य म्हणजे तुंब्यातील पाणी स्वच्छ झाले होते. जानकीराम सोनाराकडे विस्तवाची मागणी केल्यावर सोनाराचे मुलाने नकार दिला. तेव्हा श्री महाराजांनी विस्तवाविना चिलीम पेटवली.

प्रगटदिन- विशेष
-दिलीप देशपांडे.
८९९९५६६९९७

श्री गजानन महाराजांना चिलीम ओढण्यासाठी विस्तव न दिल्याने ही घटना घडली हे जाणून जानकीरामने आपली चूक कबूल केली व महाराजांची क्षमा मागितली व लगेच चिंचवणीतील आळ्या नाहीशा झाल्या. अकोली, अडगांव जवळ कोरड्या विहिरीत पाणी निर्माण करून भास्कर पाटील आणि गावकऱ्यांना महाराजांनी थक्क केले. बंकटलालने कणसे खाण्यासाठी महाराजांना आणि काही गावकऱ्यांना मळ्यात नेले होते. कणसे भाजण्यासाठी आग पेटविल्यामुळे मधमाशा पोळयातून बाहेर पडल्याने सगळ्यांनी धूम ठोकली. मात्र महाराज शांतपणे त्याच जागी बसले. शरीराला यत्किंचितही इजा झाली नाही. हरी पाटलासारख्या श्रेष्ठ कुस्तीगिराच्या शक्तीचे महाराजांनी गर्वहरण केले. मारुती मंदिरात पाटलाच्या मुलांनी पाठीवर उसाचा मार दिला तरी महाराजांनी हातानी रस काढला आणि सर्वांना प्यायला दिला. महाराजांच्या आशीर्वादाने अनेक वर्षे संतती नसणाऱ्या खंडू पाटलाला पुत्ररत्न प्राप्त झाले. जानरावाचा आजार महाराजांचे तीर्थ घेऊन करून बरा झाला, तर काराजाच्या लक्ष्मण घुडेंनी महाराजांनी दिलेल्या आंबा खाल्यावर त्यांची व्याधी दूर झाली. प्लेगची साथ आली असताना प्लेगची लागण झालेल्या पुंडलीक भोकरेच्या काखेत महाराजांनी आपला अंगठा लावताच सुधारणा व्हायला लागली आणि पुंडलीक दोन दिवसात बरा झाला. पुंडलीक भोकरे सारख्या निस्सिम सेवक भक्ताला आपल्या पादुका दिल्या. बाळापूरला समर्थ रामदास परम भक्त बाळकृष्ण आणि पुतळाबाईना श्रींनी समर्थांच्या स्वरूपात दर्शन दिले. अमरावतीच्या गणेशआप्पा नावाच्या गरीब भक्तास महाराजांनी त्याच्या घरी जाऊन त्याला भेट दिली. पंढरपूरला बापुना काळोना आषाढी एकादशीच्या दिवशी विठ्ठलाचे रूप धारण करून दर्शन घडवले. (क्रमशः)

शिकेवाडा कृषी पर्यटन येथे सायबर सुरक्षा विषयावर तीन दिवसीय विद्यापीठस्तरीय कार्यशाळा

ज्योतिर्मय साहित्य
नसरापूर : सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग व पुणे जिल्हा शिक्षण मंडळाचे शंकरराव भेलके महाविद्यालय, नसरापूर यांच्या संयुक्त विद्यमाने दिनांक २८ ते ३० जानेवारी दरम्यान 'युवक-युवती उन्नतीकरण' उपक्रमांतर्गत 'सायबर सुरक्षा आणि गुन्हे' या विषयावर तीन दिवसीय विद्यापीठस्तरीय कार्यशाळेचे आयोजन शिकेवाडा कृषी पर्यटन, पाल खुर्द (महाविद्यालयाचे दत्तक गाव) येथे करण्यात आले. या कार्यशाळेत लॉ कॉलेज बारामती, शिवछत्रपती महाविद्यालय जुन्नर, नव सद्गद्दारी महाविद्यालय नायगाव, अनंतराव थोपटे महाविद्यालय भोर, गोयल महाविद्यालय दापोडी (पुणे) व वाधिरे महाविद्यालय सासवड येथील सुमारे शंभर स्वयंसेवकांनी उत्स्फूर्त सहभाग नोंदविला. कार्यशाळेदरम्यान सायबर गुन्हे, डिजिटल सुरक्षितता, नेट बँकिंग, एटीएम, डेबिट-क्रेडिट कार्ड फ्रॉड यासारख्या विषयांवर तज्ज्ञांकडून मार्गदर्शन करण्यात आले. प्रा. डॉ. विजय कदम यांनी पीपीटीच्या माध्यमातून बँकिंग

फसवणुकीबाबत सविस्तर माहिती दिली, तर प्रा. डॉ. सचिन घाडगे यांनी गटचचेद्वारे सायबर सुरक्षेची संकल्पना स्पष्ट केली. यावेळी प्राचार्य सुभाष तळेकर, उच्च न्यायालयातील वकील अॅड. सत्यजीत बांदल, यांनी सायबर सुरक्षा कायदे, सायबर गुन्हे, आयटी कायदा इ. विषयांवर सखोल माहिती दिली. प्रा. संजय लांडगे व डॉ. जगदीश शेवते यांनी व्याख्यानांतून विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. तसेच विविध पथनाट्यांच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांमध्ये सायबर सुरक्षा विषयक जागृती निर्माण केली. केस स्टडीज व संवादात्मक सत्रांमुळे स्वयंसेवकांना प्रत्यक्ष अनुभवाधारित ज्ञान मिळाले. या कार्यशाळेचे आयोजन महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. तुषार शितोळे यांच्या मार्गदर्शनाखाली कार्यक्रम अधिकारी डॉ. जगदीश शेवते व सहाय्यक कार्यक्रमाधिकारी प्रा. दयानंद जाधवर, प्रा. वैष्णवी कोंडे, प्रा. अंकिता महांगरे यांनी केले. कार्यक्रम यशस्वी होण्यासाठी प्रा. माऊली कोंडे, प्रा. डॉ. रोहिदास ढाकणे, प्रा. भगवान गावीत यांनी या कार्यशाळेसाठी विशेष सहकार्य केले.